

فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق با رویکرد سیاستگذاری عمومی و بهره‌گیری از مبانی دینی

حمید دهقانیان^۱ و حیدر نجفی رستاقی^۲

۱. دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی فرهنگی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه: hdehghanian@rihu.ac.ir
۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشکده مهندسی صنایع و سیستمها، دانشگاه تربیت مدرس:
heidar.najafi@gmail.com

چکیده

در این پژوهش چارچوبی قرآنی برای فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق با رویکرد سیاستگذاری ارائه گردیده است. سوال اصلی این پژوهش این است که چگونه میتوان با بهره گیری از مبانی دینی به الگویی برای سیاستگذاری به منظور فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق دست یافت. در این پژوهش، ابتدا علل و زمینه‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی پدیده قاچاق، پیامدهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی پدیده قاچاق و همچنین عوامل تسهیل کننده و تشدیدکننده پدیده قاچاق را مدنظر قرار داده و مورد تحلیل و بررسی قرار خواهیم داد. پس از تحلیل این علل، پیامدها و بسترها، ابعاد و رویکردهای فرهنگ‌سازی تکمیل گردیده و در گام بعدی تبدیل به سیاستهای عمومی می‌گردد. این سیاست‌های عمومی در لایه‌های شناختی تبیینی، تقنیینی، سیستمی، راهبردی، اجرایی، کنترلی نظارتی و رفتاری عاملی طراحی می‌گردد. آیات و نکات قرآنی مربوط به هر کدام از این سطوح سیاستی استخراج گردیده و در هر کدام از این سطوح به صورت مجزا تشریح خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: قاچاق، فرهنگ‌سازی، سیاستگذاری عمومی، سرمایه فرهنگی

مقدمه

پدیده قاچاق کالا آثار و پیامدهای منفی بسیاری برای ابعاد مختلف زندگی و جامعه یک کشور بویژه در بعد اقتصادی دارد و برنامه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دولت‌ها را مختل کرده و به دلیل آثار پیچیده و زیانبارش تمام برنامه‌های ریزی‌های اقتصادی یک کشور را با شکست رویه‌رو می‌سازد. این پدیده در کنار همه پیامدهایی که دارد تاثیر خاصی بر روی مولفه‌های فرهنگی یک جامعه دارد. البته این رابطه دو طرفه است و وضعیت فرهنگی جامعه نیز یکی از علل شکل‌گیری پدیده قاچاق است. به منظور مدیریت هر چه بهتر فرهنگ برای کاهش تهدیدها و افزایش فرصت‌ها در مواجهه با پدیده قاچاق سیاستگذاران باید به دنبال چارچوبی برای فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق بود. فرهنگ‌سازی در دل خود مفهومی بنام تغییر فرهنگ را به همراه دارد. تغییر فرهنگ^۱ اصطلاحی است که در سیاست‌گذاری عمومی^۲ مورد استفاده قرار گرفته و بر روی تأثیرگذاری سرمایه فرهنگی^۳ بر روی رفتار افراد و جوامع تاکید دارد. این موضوع تاکید اصلی را بر روی سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی موثر بر تصمیم‌گیری داشته و بر روی روش‌هایی که این تعاملات با دیگر مولفه‌ها همچون میزان دردسترس قراردادن اطلاعات یا انگیزه‌های مالی مرتبط با افراد برای تحریک رفتارها تمرکز دارد. تأثیرات سرمایه فرهنگی شامل نقش والدین، خانواده‌ها و بستگان نزدیک، نهادهایی همچون مدارس و اماکن شغلی، جوامع و همسایگان و تأثیرات اجتماعی کلان‌تر مانند رسانه‌ها می‌باشد.

این سرمایه فرهنگی به ارزش‌های خاص، نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی گفته می‌شود که به نوعه خود هدایت نیات رفتاری منجر به تصمیم‌گیری و یا نوع خاص فعالیت می‌گردد. این نیات رفتاری با عوامل دیگر محرك رفتار مانند مشوق‌های مالی، مقررات و قوانین، و یا سطوح اطلاعات، برای تحریک رفتار واقعی و در دادن بازخور به

تعريف فرهنگ

به منظور ارائه چارچوبی برای فرهنگ‌سازی ابتدا نیاز به فهم صحیحی از چیستی و جایگاه فرهنگ داریم. کلمه فرهنگ به معنای محل کشت^۱ در انگلیسی میانه بوده و در لاتین به معنای ساکن شدن در جایی و توجه کردن تا پرستش^۲ صورت گیرد. (کیسی، ۱۹۹۶) فرهنگ به همه راههایی که انسان بر بربریت اصلی خود غلبه کرده و از طریق روشهایی به طور کامل انسان می‌شود. (ولکای، ۲۰۰۲: ۸)

فرهنگ شامل ترکیب پیچیده‌ای از دانشها، باورها، هنر، اخلاقیات، قوانین، مشخصات و هر گونه قابلیت‌ها و عاداتی است که به وسیله انسانها و اعضای یک جامعه اکتساب می‌گردد. (تیلور، ۱۹۷۴: ۱۶) در تعریف دیگری از فرهنگ آمده است که فرهنگ روشی از زندگی به طور خاص مشخصه‌ها و باورهای عمومی گروهی

1. Place Tilled
2. to inhabit, care for, till, worship

خاص از مردم در یک زمان مشخص می‌باشد.(دایره المعارف کمبریج، ۲۰۱۵: ۹)

به عبارتی دیگر فرهنگ یک سری از فعالیت‌ها و جهان‌بینی‌هاست که انسانها با تصور اینکه افرادی با ارزش‌های مشخص در جهان آن را ایجاد نموده و خود را از بعد وجودی فیزیکی محض بالاتر بوده و به منظور انکار بی معنایی حیوانی، عقلانیت بیشتری را بدست آورده و آگاهی اکتساب می‌نمایند. (سولومان و همکاران، ۲۰۱۰: ۱۴)

در تعاریفی دیگر فرهنگ، مفهوم مرکزی در انسان‌شناسی است که در برگیرنده محدوده‌ای از پدیده‌های اجتماعی^۱ در جوامع انسانی متقال است که در تمام جوامع انسانی یافت می‌گردد. مفهوم فرهنگ مادی^۲ در برگیرنده مفاهیم فیزیکی فرهنگ همانند فناوری، معماری و هنر می‌باشد در حالیکه ابعاد غیرمادی^۳ فرهنگ همانند قوانین سازمانهای اجتماعی (شامل عملکردهای سازمانهای سیاسی و موسسات اجتماعی)، اسطوره شناسی، فلسفه، ادبیات (كتبی و شفاهی) و علومی است که تشکیل دهنده میراث فرهنگی ناملموس^۴ یک جامعه می‌باشد. (مکینز، جان، ۲۰۱۰: ۱۳)

فرهنگ در اصل به معنای کشت روح و ذهن، بسیاری از معانی مدرن که بعد از آن بدست می‌آورد در نوشته‌های متفکران آلمانی قرن ۱۸، که در سطوح مختلف در حال توسعه تقدیر نقد روسو^۵ از «لیبرالیسم مدرن و روشنگری»^۶ بود. بنابراین یک تضاد بین فرهنگ و تمدن^۷ است که معمولاً در این بیان این نویسنده‌گان بیان شده است. (ولکای، ۲۰۰۲: ۱۵)

-
1. social learning
 2. material culture
 3. immaterial aspects
 4. intangible cultural heritage
 5. Rousseau
 6. modern liberalism and Enlightenment
 7. civilization

فرهنگسازی^۱ و تغییر فرهنگ^۲

در بستر فرهنگسازی ابتدا به مفهوم خلق فرهنگ اشاره می‌نماییم. خلق فرهنگ شامل هر گونه نوآوری است که جدید بوده و برای گروهی از مردم کارایی داشته و در رفتار آنها تجلی یافته و بصورت یک پدیده فیزیکی ناموجود باشد تعریف می‌گردد. بشریت در یک دوره شتابان تغییر فرهنگی، که متأثر از توسعه تجارت بین المللی، توده رسانه‌ها و بالاتر از همه انفجار جمعیت جهانی در میان عوامل دیگر می‌باشد. فرهنگ تحت تاثیر دو نیروی مشوق تغییر و نیروی مقاوم تغییر می‌باشد. این نیروها مرتبط با ساختارهای اجتماعی و رویدادهای طبیعی هستند و در تداوم با نظریات و عملکردهای فرهنگی در ساختار کنونی هستند. (نبیل، ۲۰۰۶: ۴)

تعارض فرهنگی^۳ و توسعه ابزارهایش در یک جامعه با جایگزینی دینامیک‌های اجتماعی و توسعه مدل فرهنگی جدید و ترغیب یا فعالسازی اقدامهای مولد می‌تواند تغییر ایجاد نمایند. این تغییرات اجتماعی ممکن است توان با تغییرات ایدئولوژیکی و انواع دیگر تغییرات فرهنگی باشد. برای مثال حرکت جنبش اعتراضی زنان در آمریکا ایجاد یک رفتار جدید که مولد تغییر در روابط جنسیتی بود از جمله جایگزینی هر دو جنسیت در ساختار اقتصادی را فراهم ساخت. شرایط محیطی ممکن است همچنین به عنوان یک مولفه وارد شود. برای مثال بعد از چرخش گرسنگی جنگل‌ها در پایان عصر یخ‌بندان، سیاره زمین مکان مناسبی برای کشاورزی گردید که همراه با نوآوری‌های فرهنگی خود بود که دینامیک‌های اجتماعی را تغییر داد. (پرینگل، ۱۹۹۸: ۶)

علاوه بر این، ایده‌های فرهنگی^۴ ممکن است از یک جامعه به دیگری از طریق انتشار^۵ و یا فرهنگ‌پذیری^۶ انتقال یابد. در انتشار فرم یک پدیده از یک فرهنگ به

-
1. Culture making
 2. Culture change
 3. Cultural invention
 4. Social conflict
 5. cultural ideas
 6. diffusion
 7. acculturation

فرهنگ دیگر منتقل می‌شود. برای مثال همبرگر و فست فود در آمریکا زمانی که به چین معرفی شد عجیب و غریب به نظر می‌رسید. انتشار محرک^۱ (انتشار ایده‌ها) اشاره به یک هولفه از یک فرهنگ دارد که منجر به خلق یا انتشار در فرهنگ‌های دیگر می‌شود. اقتباس مستقیم از سوی دیگر تمایل اشاره به انتشار ابزاری ملموس از یک فرهنگ به فرهنگ دیگر دارد. نظریه انتشار نوآوری ارائه دهنده یک مدل پژوهش محور است که چرا و چه زمانی افراد و فرهنگ‌ها با ایده‌ها، اقدامات و محصولات جدید مطابقت پیدا می‌نمایند.

فرهنگ‌پذیری معنای دیگری دارد، اما در این بستر اشاره به جایگزینی خصلت‌های یک فرهنگ با خصلت‌های فرهنگ دیگر دارد، به نظیر آنچه در قبایل محلی آمریکا و تعداد بسیاری از افراد بومی در فرآیند مهاجرت رخ داد. فرآیندهای مرتبط در سطح افراد شامل استحاله فرهنگی^۲ (تمایل و تطابق با فرهنگ متفاوت با یک فرد) و ادغام فرهنگی^۳ می‌باشد. (دیوید، بری، ۲۰۱۰) تغییر فرهنگ اصطلاحی است که در خط مشی گذاری عمومی^۴ مورد استفاده قرار گرفته و بر روی تاثیرگذاری سرمایه فرهنگی^۵ بر روی رفتار افراد و جوامع تاکید دارد. این موضوع تاکید اصلی را بر روی سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی موثر بر تصمیم‌گیری داشته و بر روی روش‌هایی که این تعاملات با دیگر مولفه‌ها همچون میزان دردسترس قراردادن اطلاعات یا انجیزه‌های مالی مرتبط با افراد برای تحریک رفتارها تمرکز دارد. تاثیرات سرمایه فرهنگی شامل نقش والدین، خانواده‌ها و بستگان تزدیک، نهادهایی همچون مدارس و اماکن شغلی، جوامع و همسایگان و تاثیرات اجتماعی کلان‌تر مانند رسانه‌ها می‌باشد. این سرمایه فرهنگی به ارزش‌های خاص، نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی گفته می‌شود که به نوبه خود هدایت نیات رفتاری منجر به تصمیم‌گیری و یا نوع خاص

1. Stimulus diffusion

2 .assimilation

3 .transculturation

4. public policy

5. cultural capital

فعالیت می‌گردد. این نیات رفتاری با عوامل دیگر محرك رفتار مانند مشوق‌های مالی، مقررات و قوانین، و یا سطوح اطلاعات، برای تحریک رفتار واقعی و در دادن بازخور به سرمایه فرهنگی در تعامل هستند. به طور عمومی کلیشه‌های فرهنگی^۱ مقاومت زیادی را در مقابل تغییر و بازتعریف خود نشان می‌دهند. فرهنگ، برای مشاهده‌گران عموماً به صورت ثابت به نظر می‌رسد زیرا جهش فرهنگی^۲ به صورت خزنده و تدریجی رخ می‌دهد. تغییر فرهنگی یک فرآیند طولانی مدت است. اگرچه توسعه نهادهای اقتصادی و سیاسی این فرآیند را تسهیل می‌کند. در تحقیقی نشان داده شد که چطور خط مشی گذاری عمومی می‌تواند منجر به تغییر فرهنگی و اجتماعی از طریق مداخله‌های پایین دستی^۳ از جمله انگیزه‌های مالی، قوانین، مقررات و ارائه اطلاعات و همچنین مداخلات بالادستی^۴ مانند پدر و مادر، همسالان و برنامه‌های تربیتی، و یا توسعه شبکه‌های اجتماعی است.

در راستای تعریف فرهنگ‌سازی می‌توان به مواردی همچون سرمایه فرهنگی نیز اشاره نمود. سرمایه فرهنگی شامل نگرش‌ها، ارزش‌ها، آرمان‌ها و حس خودکارآمدی که بر روی رفتار موثر است. سرمایه فرهنگی خود در طول زمان تحت تاثیر رفتار قرار می‌گیرد. مورد دیگر توجه به تغییر روح اجتماعی زمانه^۵ به معنی تکامل هنجارهای اجتماعی و ارزش‌هایی می‌باشد که مستولی بر سرمایه فرهنگی در جامعه است. همچنین توجه به فرایندی که در آن روایت سیاسی و ایده‌ها و نوآوری‌های جدید روح اجتماعی زمانه را در محدوده باند کشسانی افکار عمومی^۶ تغییر می‌دهد.

یکی دیگر از مفاهیمی که این پژوهش به آن توجه داشته فرآینده هنجارسازی رفتاری^۷ به معنای رفتار و اعمالی که به درون هنجارهای فرهنگی و اجتماعی نفوذ

-
1. cultural stereotypes
 2. cultural mutations
 3. 'downstream' interventions
 4. 'upstream' interventions
 5. shifting social zeitgeist
 6. 'elastic band' of public opinion
 7. behavioral normalization

می‌کند می‌باشد. استفاده از بینش مخاطب^۱ و اهمیت مدیریت برنامه‌های سیاستی در اطراف یک مدل زیست محیطی از رفتار انسان برای محاسبه اینکه سیاست چطور در طول زمان با سرمایه فرهنگی تعامل داشته و بر روی آن تاثیر می‌گذارد، از جمله موارد دیگری است که در این چهارچوب سیاستی و راهبردی مورد توجه بوده است. (نات و همکاران، ۲۰۰۸: ۱۶)

نات و همکارانش در پژوهشی با استفاده از نمونه‌های از طیف وسیعی از زمینه‌های سیاستی نشان دادند که چگونه از چارچوب تغییر فرهنگ می‌توان در سیاست گذاری استفاده نمود. (نات و همکاران، ۲۰۰۸) برای مثال به منظور تشویق آرمان‌های آموزشی توصیه استفاده بیشتر از سال‌های اولیه و مداخلات پدر و مادر، بهبود و توسعه روایت‌های مثبت در آموزش و همچنین سیستم‌های مشاوره یکپارچه، کمک‌های مالی و روش‌های بازاریابی اجتماعی را پیشنهاد دادند. همچنین برای ارتقاء زندگی سالم و مستویت شخصی آنها توصیه ساخت زندگی سالم با استفاده از بهبود زیرساخت اجتماعی، ایجاد مشارکت با مدارس و کارفرمایان، حمایت بیشتر یک به یک برای سلامت در کنار استفاده از مقررات و قوانین بر روی محصولات ناسالم، ارائه اطلاعات سلامت و بازاریابی سلامت برای ترویج انواع تطبیق‌پذیر رفتار. در مثالی دیگر برای توسعه هنجارهای پایدار زیست محیطی آنها تقویت پایداری از طریق تشریح خط‌مشی‌ها، با استفاده از مدارس و بخش داوطلبانه برای ترویج پیام‌های زیست محیطی، توسعه زیرساخت‌های که انتخاب پایدار را آسان می‌نماید، همراه با یک بسته وسیع‌تری از اقدامات در انگیزه‌های مالی، مقررات، خدمات مشاوره و جنبش‌های ائتلاف را توصیه نمودند.

چارچوبی برای فرهنگ‌سازی و رویکردهای فرهنگ‌سازی

در ادامه پژوهش به چارچوبی برای فرهنگ‌سازی و رویکردهای فرهنگ‌سازی اشاره

1. customer insight

شده است. (نات و همکاران، ۲۰۰۸: ۱۱) چارچوب نخست ابعاد مختلف فرهنگسازی را در چهار بعد جامعه، بعد خانواده، دوستان و وابستگان، بعد سازمان، مدرسه و محل کار و در نهایت در بعد انجمن‌ها و همسایگان تقسیم بندی می‌نماید. در این چارچوب به ساختارهای و بسترها و نهادهای اجتماعی اشاره گردیده است که در ایجاد و شکل دهی فرهنگ عمومی تاثیرگذارند و شناخت و برنامه‌ریزی برای این نهادهای اجتماعی در فرهنگسازی اجتماعی تاثیر بسزایی خواهد داشت. در شکل زیر این چارچوب را به همراه ابعاد و مولفه‌های راهبردی آن مشاهده می‌نماییم.

• آموزش والدین • ارتقاء روابط مثبت همسالان • ایجاد مدل‌های قوی و نقش معنی دار • طرح‌های مشاوره	خانواده، دوستان و وابستگان
---	----------------------------

• اصلاحات برنامه درسی و آموزش • قابلیت ساخت و ظرفیت نیروی کار خدمات عمومی • توسعه سازمان‌های داوطلبانه	سازمان، مدرسه، محل کار	فرهنگ‌سازی	جامعه	• پرداخت سیاسی • ایجاد اجمن برای بحث و گفت و گو • پرورش ایده‌های جدید و نوآوری‌های اجتماعی • اطمینان از سازگاری سیاست • استفاده از رسانه‌ها و کانال‌ها
--	------------------------	------------	-------	--

• سیاست همسایگی • توسعه انسجام جامعه • ارتقاء و پرورش شبکه‌های اجتماعی • بهبود کیفیت زیرساخت‌های ساخته شده	انجمن و همسایگان
---	------------------

شكل ۱. چارچوبی برای فرهنگ‌سازی

دوماهنامه اقتصاد پژوهان ◆ سال اول ◆ شماره ۵ دوم ◆ پیاپی ۹۷/۱۳

Φ
پژوهشگران اقتصادی ایران

همانطور که در ادامه مشاهده می‌نمایید، چارچوب بعدی به انواع رویکردها در فرهنگ‌سازی اشاره دارد. این چارچوب ابعاد چهارگانه تواناسازی، تعامل، نمونه‌سازی و تشویق را دربر می‌گیرد و در هر کدام از این ابعاد به مولفه‌های راهبردی اشاره گردیده است. تواناسازی به معنای ایجاد بسترها و زمینه‌های لازم برای فرهنگ‌سازی، تشویق به معنای ایجاد انگیزه به منظور تسریع و بهبود فرآیند فرهنگ‌سازی، نمونه‌سازی به معنای ایجاد الگوهای جهت ایجاد نمونه‌هایی اجتماعی و همچنین تعامل به منظور ایجاد شبکه‌ها و بسترها ارتباطی اجتماعی در این چارچوب مطرح می‌گردد. البته به نظر می‌رسد، در حالتی کامل تر در صورتی که فرهنگ‌سازی را ناظر به اجرا بینیم باید ابعاد کنترلی و نظارتی را نیز به این چارچوب اضافه نماییم.

بیینیم باید ابعاد کترلی و نظارتی را نیز به این چارچوب اضافه نماییم.

			<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد ظرفیتها و جایگزین‌ها • حافظ موانع • تاسیس منابع قابل اعتماد از اطلاعات • توسعه مهارت‌ها و قابلیت کاربران • ایجاد خدمات حمایتی
		تional سازی	<ul style="list-style-type: none"> • تعامل یا شهر و ندان و توسعه مکانیسم‌های همکاری • ایجاد شبکه‌های اطلاعاتی شهر و ندان محور • ایجاد مجامع مشورتی • اتصال از طریق رسانه‌ها و بازاریابی اجتماعی
	تشویق	رویکردهای فرهنگ‌سازی	<ul style="list-style-type: none"> • تعامل یا شهر و ندان و توسعه مکانیسم‌های همکاری • ایجاد شبکه‌های اطلاعاتی شهر و ندان محور • ایجاد مجامع مشورتی • اتصال از طریق رسانه‌ها و بازاریابی اجتماعی
	<ul style="list-style-type: none"> • تشویق افراد، گروه‌ها و تامین کنندگان (اعم از مالی و غیر مالی) • قوانین و مقررات • ایجاد قوانین و اعتمادسازی • مشناخت و پاداش موفقیت • آمادگی برای ایجاد مجازات و تحریم در صورت نیاز 		<ul style="list-style-type: none"> • هدایت با نمونه سازی • ایجاد پیام فوری و سازگار

شکل ۲. چارچوبی برای رویکردهای فرهنگ‌سازی

در چارچوب زیر نیز طیف تمرکز پتانسیل برای تغییر فرهنگ را در چهار بخش مشاهده می‌فرمایید تغییر فرهنگ یا مرتبط با تغییر نگرش عمومی می‌باشد و یا مرتبط به تغییر در نگرشی خاص از افراد و همچنین از بعد نقطه هدف حیطه گستردگی اجتماعی تغییر فرهنگ یا مربوط به تمام جامعه می‌باشد یا زیرگروه‌های خاصی از جامعه مدد نظر سیاستگذار می‌باشد. در شکل زیر این طیف را مشاهده می‌نمایید.

جدول ۱. طیف تمرکز پتانسیل برای تغییر فرهنگ

نگرش خاص	نگرش عمومی	
تلاش برای تاثیر فرهنگی مرتبط با نگرش خاص نسبت به برخی ارزشها در سطح تمام جامعه	تلاش برای تاثیر فرهنگی مرتبط با نگرش عمومی نسبت به برخی ارزشها در سطح تمام جامعه	تمام جامعه
تلاش برای تاثیر فرهنگی مرتبط با نگرش خاص نسبت به برخی ارزشها در سطح زیرگروه‌های اجتماعی	تلاش برای تاثیر فرهنگی مرتبط با نگرش عمومی نسبت به برخی ارزشها در سطح زیرگروه‌های اجتماعی	زیرگروه‌ها

مفهوم سیاستگذاری و سیاست عمومی

توماس بریکلنند معتقد است که تعریف واحدی از معنای سیاست عمومی در میان نظریه پردازان این رشته وجود ندارد. وی در این کتاب به چند تعریف به شرح زیر اشاره می‌کند: «سیاست عمومی همواره به مجموعه‌هایی از عمل دولتی و مقاصدی که آن اعمال را ایجاد می‌کند اشاره دارد» «سیاست عمومی، نتیجه برآیند و برونداد کشمکش در درون دولت بر سر این مسئله است که چه چیزی از آن چه کسی است؟»، «سیاست عمومی عبارت از، تصمیمات سیاسی است که دولت در جهت به اجرا گذاشتن برنامه‌هایی برای نیل به اهداف اجتماعی اتخاذ می‌کند»، «سیاست عمومی متشکل از مجموعه‌ای از عملکردهای دولتی است که یا مستقیماً توسط دولت یا توسط نمایندگان آنها اعمال می‌شود و بر زندگی عامه تاثیر می‌گذارد». (بریکلنند، ۱۹۹۹: ۲۱)

میشل کرفت معتقد است که سیاست عمومی به شیوه‌های مختلفی تعریف شدنی است، اما اصولاً سیاست عمومی سلسله‌ای از اقدامات دولت در پاسخ به مشکلات اجتماعی است. مشکلات اجتماعی وضعیت‌هایی است که برای عموم پذیرفتنی نیستند و در سطح وسیعی درک می‌شوند و نیاز به مداخله برای حل آنها احساس می‌شود. مشکلاتی چون سیر قهقرایی محیطی^۱، اینمی محل کار یا دسترسی به خدمات و حفظ سلامت را می‌توان نام برد که لازم است یا از سوی دولت یا بخش خصوصی یا تربیتی از هر دو حل شود. همچنین نیاز به سیاستگذاری در دو سطح محلی و ملی احساس می‌شود. در سطح محلی میزان اشتغال و بیکاری نیروی کار، نرخ بالای جرم و جنایت یا نزاع‌های شهری ممکن است توجه استاندار، شهردار یا شورای شهر را برای سیاستگذاری جلب و برای حل آنها اقدام کنند. در سطح ملی هم ممکن است نگرانی در خصوص عدم دسترسی به امکانات حفظ سلامت به طور منصفانه یا بسی اعتمادی به دولت و مانند آن سیاستگذاران با به سیاستگذاری وادر کند.(کرفت و همکاران، ۲۰۰۳: ۲۱) تاراس^۲ بیان می‌کند که سیاست عمومی مفهومی مجادله‌ای است که منضمن هر موضوعی درباره انتخاب دولت و اجرای آن با مطالعه مشکلاتی خاص است. سیاست عمومی مشکلاتی را که جنبه عام دارند یا خاص گروهی از افرادند، اما نگرانی‌های عمومی را سبب شده و آزاردهنده‌اند را مطالعه و بررسی می‌کند.(تاراس، ۲۰۰۷: ۱۵)

چالز جونز^۳ بر این باور است که سیاستگذاری عمومی اصطلاحی چندوجهی است که مورد توجه در عرصه‌های متفاوت می‌باشد. سیاست رفت و آمد در هر شهر، سیاست هر کشور و مانند آن از جمله مواردی است که می‌توان به عنوان معنای این اصطلاح ذکر کرد. ایونمنی^۴ و ژان کلود تونیگ^۵ چنین معنایی را پیشنهاد می‌کنند، سیاستگذاری عمومی پدیده‌ای است که در قالب یک برنامه دولتی، در یک بخش از

-
1. Environmental Degradation
 2. Taras
 3. Charles Jones
 4. Yves Meny
 5. Jean-Claude Thoeing

جامعه یا یک فضای جغرافیایی ظاهر می‌شود. سیاست‌های کشاورزی، سیاست‌های شهرنشیتی یا سیاست‌های حمل و نقل در واقع به عنوان مجموعه‌ای از برنامه‌های دولتی در زمینه کشاورزی، شهرنشینی و حمل و نقل عمومی تلقی می‌شود. (مولر، ۱۹۹۸) سیاستگذاری در معنای ساده «شیوه مشخص شکل دادن به عمل» تعریف می‌شود، سیاستگذاری بیشتر تلاشی آگاهانه و هدفمند است تا نامنظم یا تصادفی. (کلباتچ، ۲۰۰۲: ۶۷) فرآیند سیاست ترکیبی از سه نوع فعالیت به هم مرتبط است (که الزاماً مرحله‌ای و به طور آشکار مجزا نیستند). این فعالیتها عبارتند از تحلیل سیاستی یا سیاستگذاری، اجرای سیاست و ارزیابی سیاست. با این حال فرآیند سیاست نه لزوماً تلاشی برای بهینه‌سازی است. (ليندبloom، ۱۹۵۹: ص ۷۸)، نه منحصراً یک فرآیند متمرکز و بالا به پایین. به طور کلی جوهره فرآیند سیاست انتخاب و تصمیم گیری است خواه در سیاستگذاری یا فعالیت‌های اجرا یا ارزیابی. (آلیسون، ۱۹۷۱: ۴۳)

پیدایش علوم سیاستگذاری ریشه در آثار «لاسول و لرنر» در اوایل دهه پنجاه قرن بیست میلادی دارد. (لاسول و لرنر، ۱۹۵۱: ۳) علوم سیاستگذاری بخشی از جنبش عقلایی کردن زندگی بشری و عقلایی عمل کردن بشر است که به کمک آن انسان سعی می‌کند به تسلط روزافروزی بر زندگی اجتماعی خویش دست یابد. «تحلیل سیاست‌های عمومی»، حلقه مفهوده ای است که پژوهشگران را در شناخت تجربی پیچیدگی قانونگذاری حکومتی و ماهیت آن یاری می‌دهد (دوران، ۱۹۹۰: ۲۲۷) و بالاخره، به بیانی فنی تر، علوم سیاستگذاری عبارت است از ترکیبی از علم، مهارت، هنر به این ترتیب که: علم؛ بدنه تئوریک، مفاهیم و روشهای اساسی آن است. مهارت مجموعه‌ای از تکنیک‌های کاربردی، قواعد عملی و روشهای استاندارد و هنر؛ عبارت است از مشی، سبک و حالتی که کاری انجام می‌شود (مجرزوک، ۱۹۴۸: ۱۱) ویژگی‌های علم سیاستگذاری از منظر لاسول چند رشته‌ای^۱ بودن، حل مسئله‌ای^۲ و ارزشی مصرح^۳ می‌باشد. (لاسول و لرنر، ۱۹۵۱: ۳)

1. Multi disciplinary
2. Problem - solving
3. Explicit normative

فوآیند سیاستگذاری عمومی

«جیمز اندرسون» و همکارانش هفت مرحله مختلف زیر را در فوآیند سیاستگذاری کردند (اندرسون، ۱۹۴۸: ۵)

الف) مرحله طرح مسئله

ب) تشکیل فهرستی از مسائل که لازم است دولت برای آن چاره جویی کند.

(دستور کار دولت)

ج) مرحله ارزیابی پیشنهادهای مختلف برای راه حل یابی (فرموله کردن)

د) مرحله انتخاب (تصمیم گیری)

ه) مرحله اتخاذ یک سیاست

و) مرحله اجرا و اخذ بازخورد

ز) مرحله ارزیابی نتایج سیاست اجرا شده

قاچاق

سازی مبارزه با قاچاق با فرهنگ سیاستگذاری ...
◆ همایه هفته قایرانی، پیش از نهضت رسانه ای
◆ میراث میری پژوهی (رسانه ای)
◆ (P) پژوهی پژوهی پژوهی

در این بخش قبل از اینکه به چارچوب فرهنگسازی در زمینه مبارزه با قاچاق اشاره نماییم ابتدا تعاریفی از قاچاق ارائه نموده و سپس علل و زمینه های شکل گیری آن را اجمالاً بررسی خواهیم نمود. قاچاق یک کلمه ترکی است به معنای فراری یا در حال فرار. قاچاق به معنی عملی است که به صورت پنهانی انجام می شود. در قاچاق، قوانین و مقررات جاری نقص می شود و به همین خاطر قانون گذار، مرتکبین آن را مستحق مجازات می داند. قاچاق یک جرم است و قانون مجازات اسلامی در ایران، قاچاق را جرم مشمول تعزیرات حکومتی می دارد. قاچاق که به انگیزه فرار صورت می گیرد دولت را از درآمدهای قانونی خود، محروم می کند و بر این اساس منابع بخش عمومی را تحت تاثیر قرار می دهد. (پژویان، ۱۳۸۵: ۸) در یک تعریف که سازمان جهانی گمرک ارائه نموده است قاچاق را تخلف گمرکی از طریق جابجایی کالا در طول یک مرکز گمرکی به روشن مخفیانه و به منظور فرار از نظارت گمرکی دانسته است. (نوری،

۱۱: ۱۳۸۵). در ایران در اصطلاح گمرک و سایر دستگاه‌های دولت، منظور از قاچاق گریزاندن کالا از پرداخت مالیات و عوارض به دولت است. در مجموع در تعریف قاچاق می‌توان گفت «هر گونه فعالیت غیرقانونی در امر واردات، صادرات، خرید، فروش، تولید، توزیع، حمل و نگهداری کالا و ارز» قاچاق محسوب می‌شود. شخص یا اشخاصی را که مبادرت به انجام قاچاق نماید قاچاقچی یا سوداگر و کالاهای اقتصادی را که مورد قاچاق قرار می‌گیرد کالای قاچاق یا به اختصار قاچاق می‌نامند.

(محسنی، ۱۲: ۱۳۸۹)

مفهوم قاچاق در برگیرنده طیف گسترده‌ای از فعالیتها می‌شود. این طیف مواردی همچون تولید بدون اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح، بازرگانی بدون ثبت در دفاتر رسمی، عرضه کار بدون مجوز در بازار، دستکاری در اسناد دولتی و تجاری و جعل آنها، رشوه‌خواری، تولید و توزیع کالاهای ممنوع و خرید و فروش آن مثل مواد مخدر، مشروبات الکلی و غیره همگی از اشکال قاچاق‌اند و همانطور که ذکر شد همه این موارد دو خصیصه مشترک دارند: ۱) بدون مجوزند ۲) افراد با انگیزه کسب سود بیشتر از فعالیت‌های رسمی به این گونه فعالیت‌ها اقدام می‌کنند. (پورنیازی، ۱۳۸۹: ۵)

در ادامه به منظور سیاستگذاری هر چه بهتر در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، یا توجه به مرور ادبیاتی که در زمینه قاچاق انجام گرفته است به زمینه‌ها و پیامدهای شکل‌گیری پدیده قاچاق کالا اشاره خواهیم نمود. این زمینه‌ها و پیامدها شامل زمینه‌ها و پیامدهای اقتصادی، زمینه‌ها و پیامدهای فرهنگی و اجتماعی و زمینه‌ها و پیامدهای سیاسی و امنیتی اشاره خواهیم نمود. سپس به راهبردها و راهکارهای مبارزه و برخورد با معضل قاچاق کالا پرداخته و عوامل تسهیل‌کننده و تشیدکننده قاچاق کالا (بسترها و زمینه‌ها) را طرح خواهیم نمود.

﴿۱﴾ زمینه‌ها و پیامدهای شکل‌گیری پدیده قاچاق کالا

• **زمینه‌ها و پیامدهای اقتصادی:** موارد مختلفی را به عنوان عوامل اقتصادی

شکل‌گیری پدیده قاچاق ذکر می‌کنند. از جمله این موارد می‌توان به وجود نیازها و تقاضاهای در درون کشور، پایین بودن کیفیت محصولات داخلی و قیمت بالای آنها (نصیری، ۱۳۹۰: ۸)، پرسود بودن قاچاق کالا، میزان بالای تعریفه‌های گمرک در واردات و صادرات رسمی (پژویان، ۱۳۸۵)، تخصیص یافتن یارانه به بعضی از کالاهای در داخل (نصیری، ۱۳۹۰: ۶) و پایین بودن ضریب ریسک اقتصادی در قاچاق کالا (نصیری، ۱۳۹۰: ۱۱) اشاره نمود. از جمله پیامدهای اقتصادی می‌توان به تضعیف تولید ملی (آقازاده، ۱۳۸۵: ۲۷-۲۸)، بی‌توجهی به برنامه‌های اقتصادی (افخم‌زاده، ۱۳۸۸: ۹)، ایجاد هزینه بیشتر در واردات رسمی. (بورنیازی، ۱۳۸۹: ۹)، کاهش سود و درآمد مرزی دولت (نصیری، ۱۳۹۰: ۱)، مختل شدن نظام ارزی ملی (نصیری، ۱۳۹۰: ۱)، ایجاد اقتصاد پشت پرده و تاثیرات منفی بر بازارگانی (آقازاده، ۱۳۸۵: ۲۸-۲۹) اشاره نمود.

• زمینه‌ها و پیامدهای فرهنگی و اجتماعی: مهمترین زمینه‌های فرهنگی شکل‌گیری پدیده قاچاق شامل تبلیغات موجود در رسانه‌ها و شبکه‌های ماهواره‌ای (بورنیازی، ۱۳۸۹: ۵)، وضعیت نابسامانی شغل و کار در حیطه‌های مرزی کشوری، ساختار نابسامان اداری (نصیری، ۱۳۹۰: ۱۳) را می‌توان ذکر کرد. در این زمینه از جمله آثار و پیامدهای فرهنگی و اجتماعی می‌توان به آثار منفی قاچاق کالا بر سلامت و بهداشت جامعه (افخم‌زاده، ۱۳۸۸: ۴)، اختلال در الگوی مصرف جامعه (بورنیازی، ۱۳۸۹)، کاهش فرصت‌های شغلی و رواج بیکاری (سلطانی‌نژاد، ۱۳۸۹: ۸)، از خود بیگانگی و تهاجم فرهنگی (افشار، ۱۳۸۸: ۱۷۱)، کم‌رنگ شدن ارزش‌های دینی و اخلاقی (سیف، ۱۳۸۷: ۱۰۷)، تضعیف فرهنگ کار، گسترش فرهنگ مصرف و تجمل‌گرایی، از خود بیگانگی، کاهش ارزش‌گرایی، هدر رفتن سرمایه اجتماعی، غارت هویت فرهنگی، بحران در کانون تحانواده، کاهش امنیت اجتماعی، خدشه‌دار شدن اصول اخلاقی، شکست سیاست‌های فرهنگی دولت و اشاعه الگوی ناسازگار زیست فرهنگی اشاره کرد.

• **زمینه‌ها و پیامدهای سیاسی و امنیتی:** از جمله علل در این زمینه‌ها می‌توان به همسایگان نامن و ناپایدار کشور (نوری، ۱۳۸۵: ۷)، فعالیت‌های سرویس‌های اطلاعاتی، فقدان یا ضعف قوانین موجود (نوری، ۱۳۸۵: ۷)، کمبود تجهیزات و اقدامات نظارتی در مرزها، فقدان دانش کاربردی در عوامل اجرایی و نظارتی، مرزهای طولانی کشور (نصیری، ۱۳۹۰: ۱۴)، فساد در عوامل اجرایی و نظارتی اشاره نمود. در این زمینه آثار و پیامدهای سیاسی و امنیتی شامل مواردی همچون کاهش اقتدار و مشروعیت نظام سیاسی. (سلطانی نژاد، ۱۳۸۹: ۹)، تهدید امنیت داخلی. (محسنی، ۱۳۸۹: ۱۸)، شکاف طبقاتی. (غلامی باغی، ۱۳۸۹: ۵۸)، گسترش روحیه قانون گریزی و خلافکاری، ایجاد فساد مالی در دستگاه‌های دولتی و آلوده کردن نیروهای دولتی، کاهش امنیت عمومی و تیره شدن روابط با کشورهای همسایه و پیامدهای ناشی از آن اشاره کرد.

راهبردها و راهکارهای مبارزه و برخورد با معضل قاچاق کالا

در زمینه راهکارهای اقتصادی می‌توان به حمایت از تولیدات داخلی و ارتقا کیفیت آنها، آزاد سازی اقتصادی و رفع محدودیت‌های تجارت خارجی، اصلاح سیستم اعطای یارانه، شناسنامه‌دار کردن کالاهای خصوصی‌سازی و آزاد سازی اقتصاد داخلی (سیف، ۱۳۸۷: ۱۹۵)، برقراری تعرفه‌ها و عوارض گمرکی هدفمند، محدود و مناسب، هماهنگ‌سازی مقررات (افشار، ۱۳۸۸: ۱۷۲) و ایجاد اشتغال بویژه در مناطق مرزی (مدی، ۱۳۸۸: ۱۱) اشاره کرد.

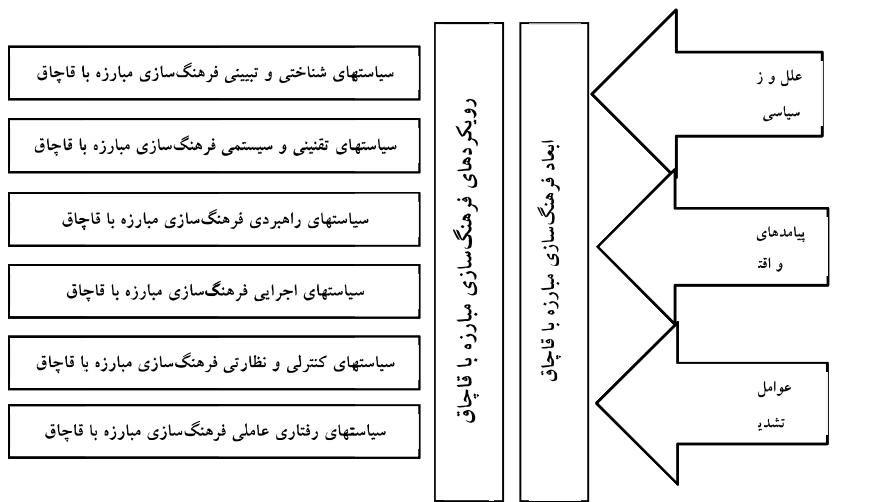
در زمینه راه کارهای فرهنگی، اجتماعی و علمی مواردی همچون تحول در فرهنگ مصرف داخلی به سمت تولیدات داخلی (افشار، ۱۳۸۸: ۱۷۲)، همگانی و مردمی نمودن فرهنگ مبارزه با قاچاق (حاتم، ۱۳۸۹: ۱۸-۱۹)، اطلاع رسانی درباره مبانی (الف) فقهی و شرعی قاچاق کالا، انجام کار پژوهشی و علمی پیرامون موضوعات مربوط به قاچاق و استفاده از نتایج آنها در مبارزه با این معضل، رفع موانع بوروکراسی و

کاغذبازی طویل، فرهنگسازی و رشد سطح آگاهی‌ها، باورها و نگرش‌های اجتماعی در مواجهه با پدیده قاچاق، دوری از تجملات برای تغییر الگوی مصرف و جایگزین نمودن فرهنگ مصرفی معقول، جلوگیری از تبلیغ کالاهای خارجی در رسانه‌ها و استفاده از دیدگاه‌ها و نظرات اساتید و نخبگان علمی و دانشگاهی کشور در پیشگیری و مبارزه با قاچاق ذکر می‌گردد.

در زمینه راه کارهای سیاسی، نظارتی مواردی همچون گسترش روابط با همسایگان در مبارزه با قاچاق (محسنی، ۱۳۸۹: ۲۹)، بالا بردن ریسک قاچاق کالا. (افشار، ۱۳۸۸: ۱۷۲)، طرح‌های نظارت بر ترانزیت (سیف، ۱۳۸۸: ۱۸۲)، نظارت بر فعالیت‌های مناطق آزاد تجاری و بازارچه‌های مرزی (سیف، ۱۳۸۸: ۲۰۵)، تدوین قوانین کارآمد و محکم و پر کردن خلاعه‌های قانونی، بهره‌گیری از تجهیزات مدرن و کافی برای کنترل مرزها، شناسایی و محو باندهای کلان قاچاق، نظارت و بازرسی دقیق نیروهای انتظامی و اطلاعاتی در مناطق مرزی، پشتیبانی و نظارت اطلاعاتی و امنیتی از ماموران دولتی و انتظامی و جلوگیری از عبور قاچاقچیان از آنان، توجه به مکانیزم و الکترونیکی شدن گمرکات و سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های مبارزه‌کننده پیشنهاد می‌گردد.

چارچوب پیشنهادی سیاستگذاری عمومی فرهنگسازی مبارزه با قاچاق

در این چارچوب، سیاستگذار ابتدا علل و زمینه‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی قاچاق، پیامدهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی قاچاق و عوامل تسهیل کننده و تشدیدکننده قاچاق را مدنظر قرار داده و مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد. پس از تحلیل این علل، پیامدها و بسترها مدل ابعاد فرهنگسازی و رویکردهای فرهنگسازی تکمیل گردیده و در گام بعدی تبدیل به سیاستهای عمومی می‌گردد. این سیاست‌های عمومی در لایه‌های شناختی تبیینی، تئوری سیستمی، راهبردی، اجرایی، کنترلی نظارتی و رفتاری عملی طراحی می‌گردد.

شکل ۵. چارچوب پیشنهادی سیاستگذاری عمومی فرهنگسازی مبارزه با قاچاق

ابعاد و مولفه های سیاستی فرهنگسازی مبارزه با قاچاق بر اساس آیات قرآن کریم

پس از استخراج سطوح سیاست های عمومی مبنی بر علل، پیامدها و بسترهاى تسهیل کننده قاچاق و ابعاد و رویکردهای فرهنگسازی، مولفه های دینی و قرآنی مرتبط با این سطوح ارائه می گردد. هر کدام از آیات قرآنی از منابع مرتبط با رویکردهای مدیریتی به قرآن استخراج شده (قرائتی، ۱۳۸۷: ۲۱) و در هر کدام از سطوح سیاستگذاری قرار داده شده است. البته لازم به ذکر است که پژوهشگر ادعای ارائه کامل و دقیقی از آیات مرتبط ندارد، بلکه آیات استخراج شده تنها بخشی از آیات الهی است که در سطح فهم و توان پژوهشگران و منابع استفاده شده بوده است و سهم

(*) ناچیزی از عظمت کلام الهی را در بر می گیرد.

جدول ۳. مولفه‌های استنباطی در حوزه شناختی و تبیینی در فرهنگ‌سازی

آیات مرتبط	حوزه‌شناسنی و تبیینی
فَلَمَّا أَخْسَنَ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفَّارَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ... (آل عمران، ٥٢) وَلَمَّا أَصَابَتُكُمْ مُّصِيبَةً... تَلَمُّمُ آتَى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنفُسِكُمْ... (آل عمران، ١٦٥) وَ كَمْ مِنْ قَرْيَةً أَهْلَكْنَاهَا ... (اعراف، ٤) / وَأَئُلُّ عَلَيْهِمْ أَثْنَيْنِ الَّذِي أَكَيْنَاهُ أَيَّاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَأَتَبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ (اعراف، ١٧٥) / فَلَا يَغْرِرُكَ قَتَلَبِهِمْ فِي الْبِلَادِ (غافر، ٤) / فَيُنِظِّرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ... (غافر، ٨٢) / وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَعَوْنَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِفْكَ قَدِيمٍ (احقاف، ١١) / وَلَوْ لَرَجُالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَنْظُرُهُمْ فَتُصَيِّبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةً بَغْرِيْرَ عِلْمٍ ... (فتح، ٢٥)	مولفه‌های استنباطی

چندول ۴. مولفه‌های استنباطی در حوزه تقنینی و سیستمی در فرهنگ‌سازی

جدول ۵. مولفه‌های استنباطی در حوزه راهبردی در فرهنگ‌سازی

حوزه راهبردی	
مولفه‌های استنباطی	آيات مرتبط
توجه به کیفیت کار، برنامه‌ریزی تفصیلی، توزیع عادلانه، شفافیت دستورات، شایسته سالاری، عوامل شکست، پیامد تصمیم، انسجام اجتماعی، آموزش، اصلاح متخلفین در سطوح بالا	لَيَتَّلَقُوكُمْ أَيْهُمْ أَخْسَنُ عَمَلاً (کهف، ۷) / وَ كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَ نَعْصِيَالاً كُلَّ شَيْءٍ فَخَلَدُهَا بِقُوَّةٍ وَ أُخْرُ قُوَّةٍ يَأْخُذُوا بِأَخْسَنِهَا ... (اعراف، ۱۴۵) / اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْجَنَرَ فَأَنْبَجَسَتْ مِنْهُ أَشْتَأْنَاهُ عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أَنْسَ مَشْرَبَهُمْ ... (اعراف، ۱۶۰) / فَمَنْ اغْنَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (مائده، ۹۴) / إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤْدُوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا ... (نساء، ۵۸) / حَتَّى إِذَا فَشَلْتُمْ وَ تَزَارَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَ عَصَيْتُمْ ... (آل عمران، ۱۵۲) // إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَقَتْ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ... (طه، ۹۴) / لَيُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَ رَسَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا (فرقان، ۳۲) / وَ فِي مُوسَى إِذَا أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ ... (ذاريات، ۳۸)

جدول ۶. مولفه‌های استنباطی در حوزه اجرایی در فرهنگ‌سازی

حوزه اجرایی	
مولفه‌های استنباطی	آيات مرتبط
تفویض مدیریتی، برخورد با متخلفان، ابلاغ کتبی، مدیریت اقتضایی، درخواست‌های ناجها، قاطعیت، سوءاستفاده از مقام، اجرای مقررات، انعطاف در امور، دقت در رفتار، عمل‌گرایی	فَالْمُدَبِّرَاتُ أَمْرًا (نازارات، ۵) / وَ لَئِنِ اشْتَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ أَذْنِي جاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٌ (بقره، ۱۲۰) / وَ كِتَابٌ مَسْنُوْرٌ (۲) فِي رُقٍ مَسْنُوْرٍ (طور، ۳) / لَأَنَّ حَفَّ اللَّهُ عَنْكُمْ ... (انفال، ۶۶) / يُسَعْجِلُونَكَ بِالْعِذَابِ وَ لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ ... (حج، ۴۷) / الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونُ مِنَ الْمُمْتَرِينَ (بقره، ۱۴۷) / مَا كَانَ لِي شَرُّ أَنْ يُرْتِيهَ اللَّهُ الْجِنَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوْتُ مُّمْكِنٌ يَقُولُ لِلنَّاسِ كُوْنُوا عَبَادًا لِي ... (آل عمران، ۷۹) / فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدُّكُمُوهُمْ وَ خُلُوْهُمْ وَ احْصِرُوهُمْ وَ افْعَلُوهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فِي أَنْ تَأْبِرُوا وَ أَقْاتُوهَا الصَّلَاةَ وَ أَتَوْا الزَّكَاةَ فَخُلُوْكُمْ سَيِّلُهُمْ ... (توبه، ۵) / وَ قَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَأَهُ الْعَزِيزُ ثَرَاوِدَ قَنَاهَا ... (يوسف، ۳۰) / قُلْ إِنَّمَا أَعِظُّكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ ... (سیا، ۴۶)

جدول ۷. مولفه‌های استنباطی در حوزه کترلی و نظارتی در فرهنگ‌سازی

حوزه کترلی و نظارتی	
مولفه‌های استنباطی	آیات مرتبط
نظرات، امر به معروف، نهی از منکر و نظرات عمومی، ارزیابی و تقدیر از عناصر کارا، مجرمین موثر، گزارش‌گیری، ثبت سوء‌سابقه، معیارهای ارزیابی عملکرد، پاداش، رفتار جمعی، نظارت همه جانبی و تنبیه، متناسب با تحالف	وَكَذِلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أَمَّةً وَسَطَّلْتَكُمْ شَهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ... (بقره، ۱۴۳) / وَلَئِنْ كُنْتُمْ مِنْكُمْ أَمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَرَهُونَ عَنِ الْفَحْشَرِ ... (آل عمران، ۱۰۴) / آنی لاصیع عامل منکر من دکر او آتشی بغضنه من بغضن ... (آل عمران، ۱۹۵) / وَكَذِلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيمُكِرُوا فِيهَا ... (انعام، ۱۲۳) / لَقَدْ أَبْغَعُوا الْفَتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَفَلَيْوا لَكَ الْأَمْوَارَ ... (توبه، ۴۸) / إِنَّكُمْ رَضِيْتُمْ بِالْقَعْدَةِ أُولَئِكُمْ مَرَءُوا ... (توبه، ۸۳) / إِنَّ سَعِيْكُمْ لَكُشَّى (ليل، ۴) / وَكَمْ أَهْلَكَنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مُعِيشَتَهَا ... (قصص، ۵۸) / إِذْ يَنَاهُ الْمُتَّقِلُونَ عَنِ الْبَيْنِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيدَ (ق، ۱۷) / وَالَّذِي تَوَلَّ كِبَرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ (نور، ۱۱)

جدول ۸ مولفه‌های استنباطی در حوزه رفتاری عاملی در فرهنگ‌سازی

حوزه رفتاری عاملی	
مولفه‌های استنباطی	آیات مرتبط
مشورت، توکل، بخشش، پیشگامی قانونگذاران و مجریان، جلوگیری از تبعیض، تدبیر، آمادگی برای واکنشها، ایستادگی مُبین	فَاغْفِقْ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَارِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَرَفَتْهُ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ (آل عمران، ۱۵۹) / فَقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ... وَخَرُضِ الْمُؤْمِنِينَ ... (نساء، ۸۴) / فَلَا تَمْلِئُ كُلُّ الْمَيْلِ فَتَذَرُّوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ... (نساء، ۱۲۹) / يَدْبِرُ الْأَمْرَ ... (۵) ذلك عَالِمُ الْعَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْغَيْرِ الرَّحِيمُ (سجدة، ۶) / فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عَنْدِنَا قَالُوا إِنَّهُ هَذَا لَسِخْرَ مُبِينٌ (يونس، ۷۶) / وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ... (توبه، ۵۸)

سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق

در این بخش انواع سیاست‌های شناختی و تبیینی، سیاست‌های تقنیسی و سیستمی، سیاست‌های راهبردی، سیاست‌های اجرایی، سیاست‌های کترلی و نظارتی و سیاست‌های رفتاری عاملی در راستای فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق مبتنی بر مولفه‌های استنباطی از قرآن کریم را مشاهده می‌نمایید.

جدول ۹. سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق

سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق	
گزاره‌های سیاستی	نوع
• آگاهی کافی در زمینه در شناسایی تهدیدهای موجود، یکی از شروط اساسی سیاستگذاری است. استفاده از عناصر اجرایی وفادار و کادرسازی آنان برای فرهنگ‌سازی مناسب ضروری است.	سیاست‌های شناختی و تبیینی
• به منظور فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، ابتدا باید به دنبال عوامل داخلی و شناختی ضعف‌های فرهنگی درون کشور بود، سپس عوامل خارجی بررسی شود، زیرا سیاست‌ها قابلیت اجرایی بیشتری در داخل دارد.	
• در سیاستگذاری فرهنگی، باید وضعیت کشورهای دیگر که در شرایط مشابه تصمیم‌گیری کرده‌اند، مورد توجه و عبرت قرار گیرد.	
• سیاستگذار، باید مواردی که در آن اهداف فرهنگ نظام توسط قاچاق تهدید می‌گردد را شناسایی نموده و به نهادها و عوامل مرتبط گوشزد نماید و با بیان سرگذشت وضعیتهای مشابه در پیشین، آنان را برای مقاومت در مسیر صحیح آماده سازند.	
• سیاستگذار باید از فعالیتها و برنامه‌های رقیا و دشمنان در زمینه سازی قاچاق آگاهی داشته باشد تا غافلگیر نشود.	
• سیاستگذار در محاسبات خود، فقط وضعیت فعلی فرهنگ عمومی در زمینه قاچاق را نبیند، بلکه شایسته است ضمن بررسی و اطلاع کامل از وضعیت گذشته، عاقبت اندیشه نیز باشند.	
• سیاستگذار باید تاکتیک‌ها و تبلیغات معارضین و ذیفغان را در زمینه قاچاق در ابعاد فرهنگی پیش‌بینی کند تا توانند علیه آن به موقع اقدام کنند.	
• سیاستگذار باید باید همه جوانب و آثار و پیامدهای تصمیمات خود را در نظر بگیرد و شتاب زده فرمانی صادر نکند.	
• وجود قانون یکی از اصول مهم برای جلوگیری از انحراف است. در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق باید توجه کافی به وجود قوانین کارا داشت.	سیاست‌های تفصیلی و سیستمی
• یکی از مهمترین اقدامات در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق فهم زمینه‌های شکل گیری فساد اجتماعی است.	
• جاذبه برخی خلاف‌ها آنقدر زیاد است که حتی از نزدیک شدن به آنها نهی شده است.	
• باید به منظور فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق جاذبه برخی از تخلفات قانونی را کم کرد.	
• قاچاق از جمله پدیده‌هاییست که جذابیت مالی فراوانی دارد.	دو هدایه اقتصاد پنهان ◆ سال اول ◆ شماره ۱۴۰ ◆ پیهار ۱۳۹۷ ◆ پیش‌گیری میان‌برآمدگیری و میان‌برآمدگیری
• رفتار عمومی ریشه در فرهنگ عمومی دارد. رفتارها و تجربیات دوران زیست کودکی و	

سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق	
نوع	گزاره‌های سیاستی
	<p>نوجوانی تاثیر بسزایی در شکل گیری شخصیت افراد دارد. باید در زمینه قاچاق فرهنگ عمومی جامعه را تصویح نمود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • به منظور سیاستگذاری صحیح در زمینه مبارزه با قاچاق، قبل از اعمال سیستم تنییه، باید تخلفات و مجازات آنها به طور کامل بیان شود. • در تشویق و تبیه متخلفین پدیده قاچاق، به جایگاه وضعیت آنها باید توجه نمود و هر متخلفی باید مجازات شود، اگر چه از نزدیکان و صاحب منصبان باشد. • سیاستگذار و مجری در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، در برابر سنت‌ها و عرف‌های نادرست اجتماعی، نباید تسلیم شوند بلکه باید در جهت اصلاح آنها بکوشند. • در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق باید ابزار کار و امکان اعمال قدرت را در اختیار سیاستگذار باشد تا بتواند سیاستهای خود را اجرایی نماید. • در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق جریمه یکی از راه‌های کنترل است و باعث پیشگیری از تخلفات می‌گردد. • در زمینه فرهنگ‌سازی مناسب با مبارزه با قاچاق جریمه باید متنوع باشد و به نسبت توان جسمی و مالی فرد خاطی، متفاوت گردد. • یکی از مهمترین راهکارهای فرهنگ‌سازی، الگوسازی و معرفی الگو می‌باشد. می‌توان در زمینه مبارزه با قاچاق الگوهای را در فضای اجتماعی معروف نمود.
	<ul style="list-style-type: none"> • توجه به برنامه ریزی تفصیلی در فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق بسیار حائز اهمیت می‌باشد. • در کنار فرهنگ‌سازی در زمینه مبارزه با قاچاق، سیاستگذار باید توجه ویژه‌ای به توزیع عادلانه امکانات و منابع داشته باشد. • سیاستگذار باید سیستم فرهنگی و راهبردی را طوری تنظیم نماید که همگان در جریان قرار گیرند و بعد دستورات ابلاغ شود، ممکن در صورت تعددی از آن مؤاخذه و تنبیه صورت گیرد. • یکی از شاخصهای مهم انتخاب افراد مناسب در عاملیت مبارزه با قاچاق در سطوح مختلف سیاستگذاری و اجرایی و به عبارت دیگر شایسته سalarی می‌باشد. • سستی و اختلاف در سیاستگذاران و عوامل اجرایی در زمینه مبارزه با قاچاق موجب شکست اهداف خواهد شد. • در اتخاذ تصمیمات و سیاستگذاری فرهنگی مبارزه با قاچاق باید به عوارض و پیامدهای آن توجه کرد و توجه کافی به وحدت و انسجام اجتماعی داشت. • آموزش، حمایت و دلگرمی به عاملین فرهنگ‌سازی و مبارزه با قاچاق کمک شایانی در
سیاست‌های راهبردی	

سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق	
گزاره‌های سیاستی	نوع
<ul style="list-style-type: none"> • این زمینه خواهد نمود. • به منظور فرهنگ‌سازی صحیح مبارزه با قاچاق ابتدا باید از متخلفین سطح بالا شروع کرد. • به منظور فرهنگ‌سازی در زمینه مبارزه با قاچاق باید از ابزارها و روشهای نوین استفاده نمود. 	
<ul style="list-style-type: none"> • یکی از متدی‌های انتقال دانش تفویض تصمیم‌گیری‌ها به مدیران زیردست می‌باشد، که در مدیریت اجرایی برخورد با پدیده قاچاق نیز کارا می‌باشد. • در زمینه مبارزه با قاچاق پس از ابلاغ وظایف هر فرد، در برخورد با تخلف نباید هیچ تسامح و تساهلی به خرج داد. • به منظور فرهنگ‌سازی کارا و موثر، دستورات و فرامین باید به صورت مكتوب ابلاغ گردد. ابلاغیه‌ها باید بلیغ و رسا باشند و از زیبایی ظاهری، جهت برانگیختن انگیزش درونی برخوردار باشند. • در سیاستگذاری و فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، گاهی باید به دلیل تغییر شرایط و اتفاقات، آئین نامه‌ها تغییر کند. • در بستر مبارزه با قاچاق، تقاضاهای عجولانه و نابجا، گرچه به صورت گروهی و مکرر باشد، نباید سیاستگذاران و قانونگذاران واکار به عمل غیرحکیمانه کند. • در زمینه مبارزه با قاچاق، قانونگذار و مدیر اجتماعی باید از قاطعیت و یقین برخوردار باشند به خصوص در مواردی که تخلف صورت می‌گیرد. • به منظور فرهنگ‌سازی موثر و کارا در زمینه مبارزه با قاچاق، سوء استفاده از موقعیت و مسؤولیت، برای هیچ کس مجاز نیست و باید با آن به شدت برخورد نمود. • در مدیریت اجرایی مبارزه با قاچاق هم تندی لازم است (خذدوهم...). هم نرمش و بخشش (خلوا سبیلهم)، این دو اصل همیشه باید در کنار هم باشند. • در بستر اجرایی فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، هر کس پست یا مسؤولیتی می‌گیرد، باید در رفتارهای خویش دقت زیادی داشته باشد چون اخبار مربوط به مسؤولین بسیار زود منتشر می‌شود. • افراد در برخورد با پدیده غیرقانونی قاچاق باید در حد توان خود اقدام کنند ولی به صورت انفرادی. 	سیاست‌های اجرایی
<ul style="list-style-type: none"> • سیاستگذار به منظور زمینه سازی مناسب فرهنگ سازی مبارزه با قاچاق باید سازوکارهای نظارتی را مد نظر داشته باشد. • امر به معروف و نهی از منکر دو سازوکار مهم در فرهنگ سازی مبارزه با قاچاق می‌باشد. استفاده از این بستر و ابزار مردمی، رهاودهای اجتماعی فراوانی را به همراه 	سیاست‌های کنترلی و نظارتی

سیاست‌های فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق	
گزاره‌های سیاستی	نوع
<p>خواهد داشت.</p> <ul style="list-style-type: none"> یکی از مهمترین روشها در فرهنگ‌سازی، تقدیر از عناصر مفید و کارا در بستر قانونی تعريف شده است. در زمینه موضوع قاچاق نیز می‌توان از عناصر کارا و مفید به منظور فرهنگ‌سازی تقدیر نمود. در زمینه پدیده قاچاق مکر از جمله حربه‌های اصلی مفسدین و مجرمین است. شناخت روش‌های و متدهای مکر از جمله بسترهاي مبارزه با قاچاق خواهد بود. در سیاستگذاری فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، ناظرين باید در گزارش گيرى، از منابع موشق بهره گيرى نمایند. موارد مرتبط با سوء سابقه افراد و تخلف از فرامين مرتبط با قاچاق باید ثبت شود. به منظور فرهنگ‌سازی کارا و موثر در زمینه مقابله با قاچاق باید نظام پاداش عادلانه مبتنی بر عملکرد طراحی گردد. موقفيت در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، درگرو عملکرد جمعی و اجتماعی و در بستری مردمی است. در بستر فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق، نظارت باید همه جانبه باشد و به طور دقیق و کامل انجام گیرد تا به فهم دقیق تخلفات و آسیب‌ها منجر گردد. در زمینه مبارزه با قاچاق تنبیه و توبیخ باید متناسب با میزان نقش افراد در تخلف باشد. کسی که نقش محوری داشته است قطعاً مجازات بیشتری نسبت به دیگران خواهد داشت. 	
<p>مشورت و استفاده از نظریات مختلف در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق بسیار حائز اهمیت می‌باشد. توکل به خداوند الهی ضروری می‌باشد. قانونگذار در مواردی که قانون اجازه می‌دهد، می‌تواند مخالفین را مورد عفو و بخسایش قرار دهد.</p> <ul style="list-style-type: none"> سیاستگذاران و مجریان مبارزه با قاچاق خود در اجرای سیاستها و قوانین باید پیشقدم باشند. در طراحی سیستم فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق و ایجاد قوانین مرتبط باید از شکل کیوی تبعیض جلوگیری به عمل آورد. سیاستگذار باید مدیر بوده و تمامی ابعاد را در فرهنگ‌سازی لحاظ نماید. سیاستگذار و عاملین فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق باید خود را آماده انواع بازخورها و واکنشها نمایند. در اجرای سیاستها و قوانین مرتبط با قاچاق باید تحت تاثیر سخنان و تبلیغات معاندین و ذینفعان مختلف قرار گرفت. 	<p>سیاست‌های رقابتی عاملی</p>

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

محور اصلی این پژوهش دستیابی به الگویی به منظور سیاستگذاری در زمینه فرهنگ‌سازی مبارزه با قاچاق با بهره گیری از مبانی دینی بوده است. در بخش ابتدایی این پژوهش به الگوهای مطرح در زمینه فرهنگ‌سازی پرداخته شده است و اشاره گردیده که به منظور فرهنگ‌سازی در بعد جامعه از روش‌هایی همچون استفاده از ابزارهای سیاسی برای حل مسئله، ایجاد انجمان‌های گفتگو، پروژه ایده‌های جدید و نوآوری‌های اجتماعی، استفاده از رسانه‌ها و کانال‌ها و ... می‌توان استفاده نمود. در رویکردهای فرهنگ‌سازی نیز در ابعاد گوناگون می‌توان رویکردهای تواناسازی، رویکرد تعاملی، رویکرد تشویقی و رویکرد الگوسازی را مورد استفاده قرار داد. همچنین از جمله نتایج این پژوهش میتوان به این موارد اشاره نمود که به منظور سیاستگذاری در زمینه فرهنگی مبارزه با قاچاق باید ابتدا زمینه‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی و همچنین پیامدهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی پدیده قاچاق را مورد بررسی قرار داد و همچنین عوامل تسهیل کننده و تشدیدکننده پدیده قاچاق را احصا و تجزیه و تحلیل نمود. به منظور فرهنگ‌سازی در زمینه قاچاق با بهره گیری از مبانی دینی و آیات قرآن نیز الگویی استخراج گردیده است که در لایه‌های شناختی تبیینی، تقنیکی، سیستمی، راهبردی، اجرایی، کنترلی نظارتی و رفتاری عاملی سیاستهای پیشنهادی مستخرج از مبانی دینی را دربرمیگیرد.. آیات و نکات قرآنی مربوط به هر کدام از این سطوح سیاستی استخراج گردیده و در هر کدام از این سطوح به صورت مجزا تشریح گردیده است.

فهرست منابع

- آقازاده، علیرضا، (۱۳۸۵)، بررسی تحلیلی و کاربردی سیاست جنایی ایران در قبال قاچاق کالا، تهران، نشر آثار اندیشه
- اقخمن زاده، عبدالعزیز، (۱۳۸۸)، پیامد های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مصرف کالاهای خارجی و قاچاق «فرسایش ملی»، اولین جشنواره فراخوان مقالات اقتصاد سالم، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز
- اشتريان، کيورث، علوم سياستگذاري و دستاوردهای آن برای ايران، خبرگزاری دانشجویان ايران (ايستا)، گروه مسائل راهبردي ايران، تهران، ۱۳۸۵
- افشار، عبدالله و سیحانی نژاد، مهدی، (۱۳۸۸)، علل ناکارآمدی مقابله با قاچاق، تهران، نشر معرفت، شماره ۱۴۶، ۱۶۱-۱۷۷
- پژویان، جمشید و مراح، مجید (۱۳۸۵)، بررسی اقتصادی قاچاق در ايران، پژوهشنامه اقتصادی، ش ۲۰، صص ۴۳-۷۰
- پوران، رضا، (۱۳۸۸)، بررسی علل و آثار و پیامد های اقتصادی و اجتماعی واردات کالاهای قاچاق در ايران، اولین جشنواره فراخوان مقالات اقتصاد سالم
- پورنیازی، محمد تقی، (۱۳۸۹)، ریشه ها و پیامد های قاچاق کالا، ماهنامه قاچاق کالا و ارز، مجمع تشخیص مصلحت نظام
- پیر مولر، سياستگذاري عمومي، ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، تهران، دادگستر، ۱۳۷۸، ۲۹۰
- رمضانی، علی، (۱۳۸۹)، تداوم قاچاق کالا و علل تشدید آن، تهران، نشر آفرینش، صص ۴۵-۶۳
- رحمت ا... قلی پور و ابراهيم غلامپور آهنگر، فرایند سياستگذاري عمومي در ايران، تهران، مرکز پژوهشهاي مجلس شوراي اسلامي، ۱۳۸۹، ص ۱۴
- سلطانی نژاد، موسی، (۱۳۸۹)، پیامد های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی سیاسی مصرف کالاهای خارجی و قاچاق، اولین جشنواره فراخوان مقالات اقتصاد سالم، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز

- سیف، اله مراد،(۱۳۸۷)، قاچاق کالا در ایران، تهران : مجلس شورای اسلامی، مرکز پژوهش های مجلس، دفتر مطالعات اقتصادی
 - صارمی، امین و جورکش، رضا،(۱۳۷۹)، تبیین قاچاق کالا از منظر جامعه شناختی، تهران، مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۲ و ۳
 - غلامی باغی، سعید و تاری، فتح الله،(۱۳۸۹)، قایقرانی فرهنگ و قاچاق کالا، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال چهارم، شماره ۱۴۰ و ۱۴۲، صص ۴۸ - ۶۲
 - فروزنده، لطف الله؛ وجданی، فؤاد؛ مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی « بهمن و اسفند ۱۳۸۸ - شماره ۲۶۹ و ۲۷۰ ص ۱۸۰ - ۲۰۷ .
 - قرائتی، محسن، ۳۰۰ نکته در مدیریت اسلامی، برگرفته از تفسیر نور، ۱۳۸۷.
 - کریمی، ابوذر، (۱۳۸۷)، علل و زمینه های قاچاق؛ پیامدهای قاچاق (پیش فرضها و مفروضات) www.shams44.blogfa.com
 - محسنی، حسن، (۱۳۸۹). پیامدهای اقتصادی اجتماعی سیاسی و فرهنگی قاچاق کالا، اولین جشنواره فراخوان مقالات اقتصاد سالم، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز
 - ملدی، زهراء، (۱۳۸۸)، قاچاق، تهران، موسسه تحقیقات تدبیر اقتصادی
 - مهرآفرین، (۱۳۸۳)، قاچاق کرم خاردان اقتصاد، تهران، اتاق بازرگانی، شماره ۴۳
 - نصیری، شهرزاد، (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر قاچاق کالا و ارز و تاثیر آن بر اقتصاد ملی، مجله الکترونیکی ویستا (vista)
 - نوری، جعفر، (۱۳۸۵)، پیامدهای اقتصادی و راهکارهای کنترلی پدیده قاچاق، مجله حقوقی مجلد، مجتمع علمی فرهنگی مجد
 - وطن پور، علیرضا، (۱۳۸۷)، قاچاق کالا و تاثیر آن بر اقتصاد ملی، بررسی های بازارگانی، شماره ۲۸
- Allisons, G. T. (1971). Essence of Decisions. Boston,Little Brown.
 - Anderson James, Public Policy and Politics in America (Monterey: Books/Cole, 1948), p.5.
 - Brickland Thomas A., "An Introduction to the Policy Process": Armonk, Noram. E. Sharpe 1999. P. 21.
 - Colebatch, H. K. (2002). "What's the Alternative?" in Policy, Open University Press. 1: 67-81.

- Duran Patrice, "Le Savant et la politique", in L'annee sociologique, 1990, 40, pp. 227-234.
- Drucker, Peter (1954). The Practice of Management. Harper & Row. ISBN 0-06-091316-9.
- Knott, David; Muers, Stephen; Aldridge, Stephen ,2008,Achieving Culture Change: A Policy Framework. January 2008. A discussion paper by the Strategy Unit, London.
- Lasswell, and D. Lerner, The Policy Sciences (Stanford:Stanford University Press, 1951), pp. 3-15.
- Lindblom, C.E. (1959). "The science of muddling through". Public Administration Review 19: 78-88.
- Majchrzuk Ann, Methods for Policy Research (London: Sage Publications, 1948), p. 11.
- Michael. E. Kraft and Scott. R. Furlong, "Public Policy", CQ Press, A Divison of SAGE Publications, 2003, P. 4.
- Meaning of "culture"". Cambridge English Dictionary. Retrieved July 26, 2015.
- Mintzberg, Henry and, Quinn, James Brian (1996). The Strategy Process:Concepts, Contexts, Cases. Prentice Hall. ISBN 978-0-132-340304.
- Macionis, Gerber, John, Linda (2010). Sociology 7th Canadian Ed. Toronto, Ontario: Pearson Canada Inc. p. 53.
- Pyszczynski Tom, Solomon Sheldon, Greenberg Jeff , Advances in Experimental Social Psychology, Thirty Years of Terror Management Theory: From Genesis to Revelation ,Volume 52, 2015, Pages 1-70
- O'Neil, D. 2006. Cultural Anthropology Tutorials, Behavioral Sciences Department, Palomar College, San Marco, California. Retrieved: 2006-07-10.
- Pringle, H (1998). "The Slow Birth of Agriculture". Science 282: 1446. doi:10.1126/science.282.5393.1446.
- P.E. Petrakis, P.C. Kostis (2013) "Economic Growth and Cultural Change", Journal of Socio-Economics, Issue C, Vol. 47, pp. 147-157.
- P. Petrakis, D. Valsamis (2013) "Entrepreneurship, Transaction Costs and Cultural Background", International Business Research, Vol. 6, No. 5.
- Rumelt, Richard P. (2011). Good Strategy / Bad Strategy. Crown Business. ISBN 978-0-307-88623-1.
- Porter, Michael E. (1980). Competitive Strategy. Free Press. ISBN 0-684-84148-7.
- Paphne Taras, "Public Policy: Choice, Influence, Evaluation" *Journal Labor Res*, 2007, P.567-571.
- Pierre Muller, "Les Politiques Publiques", Paris, Puf, 1998.
- Sam, David L.; Berry, John W. (1 July 2010). "Acculturation When Individuals and Groups of Different Cultural Backgrounds Meet".

- Perspectives on Psychological Science 5 (4): 472.
- Velkley, Richard (2002). "The Tension in the Beautiful: On Culture and Civilization in Rousseau and German Philosophy". Being after Rousseau: Philosophy and Culture in Question. The University of Chicago Press. pp. 11–30.
 - Tylor, E.B. (1974) [1871]. Primitive culture: researches into the development of mythology, philosophy, religion, art, and custom. New York: Gordon Press.